

Univerzita Karlova

Opatření rektora č. 18/2025

Název: **Statut a jednací řád Komise pro etiku ve vědě a výzkumu Univerzity Karlovy**

Gestor:

Odbor pro vědu a výzkum RUK

Účinnost:

1. července 2025

Statut a jednací řád Komise pro etiku ve vědě a výzkumu Univerzity Karlovy

Čl. 1

Úvodní ustanovení

1. Zřizuje se Komise pro etiku ve vědě a výzkumu Univerzity Karlovy (dále jen „Komise“).
2. Toto opatření rektora upravuje postavení, účel a činnost Komise.

Čl. 2

Postavení a činnost

1. Komise je zřízena za účelem posuzování otázek etiky ve vědě a výzkumu za účelem ochrany etiky výzkumu, vědecké integrity a dobré vědecké praxe na Univerzitě Karlově (dále jen „univerzita“).
2. Komise přijímá podněty žadatelů projektů a rektora a dává k nim stanoviska a metodické pokyny.
3. Komise dále poskytuje metodickou podporu fakultám a dalším součástem (fakulty a další součásti společně dále jen „součásti univerzity“) v klíčových otázkách etiky ve vědě a výzkumu, zejména v otázkách implementace opatření na ochranu dat, metodiky informování účastníků výzkumu o zpracování osobních údajů, etického využívání umělé inteligence, politiky pro identifikaci, hlášení a řízení konfliktů zájmů, týkajících se duševního vlastnictví, identifikace a řízení rizik spojených s dvojitým použitím výzkumu.
4. Administrativní podporu činnosti Komise poskytuje Odbor pro vědu a výzkum rektorátu.

Čl. 3

Členství

1. Komise má nejméně sedm členů. Členy Komise jmenuje a odvolává rektor po vyjádření Vědecké rady Univerzity Karlovy. Jednoho člena Komise jmenuje rektor na návrh Etické komise univerzity a jednoho člena Komise jmenuje rektor na návrh Akademického senátu Univerzity Karlovy.
2. Při jmenování členů Komise dbá rektor, aby v ní byly zastoupeny hlavní obory vědy a oblasti vzdělávání zastoupené na univerzitě a aby byla zajištěna interdisciplinarita a spravedlivý přístup k posuzovaným otázkám.
3. Funkční období členů Komise je dvouleté. Členové rady mohou být jmenováni opakovaně.
4. Předsedu a místopředsedu Komise jmenuje a odvolá rektor z členů Komise na základě tajné volby členů Komise. Funkční období předsedy a místopředsedy je dvouleté a je podmíněno členstvím v Komisi.
5. Členství v Komisi nezakládá nárok na finanční odměnu.
6. Členství v Komisi zaniká
 - a) odstoupením z funkce,
 - b) odvoláním z funkce.

Čl. 4

Práva a povinnosti členů

1. Člen Komise se účastní zasedání Komise a má právo hlasovat o všech záležitostech předložených Komisi k projednání.

2. Člen Komise má povinnost dodržovat etické standardy ve své práci pro Komisi a vůči univerzitě.¹

Čl. 5

Projednávané materiály a způsob překládání žádostí

1. Před podáním podnětu Komisi je žadatel projektu povinen si vyžádat stanovisko komise zabývající se etikou ve vědě a výzkumu na součásti univerzity, kde je projektový návrh předkládán, je-li zřízena.
2. Žadatel projektu může prostřednictvím elektronické spisové služby předložit Komisi žádost o posouzení etické způsobilosti projektového návrhu vzešlého ze součásti univerzity, a to zejména v případech, kdy na dané součásti univerzity není komise zabývající se etikou ve vědě a výzkumu zřízena, tato komise není schopna návrh dostatečně posoudit, na čemž se usnesla, nebo poskytovatel podpory vyžaduje stanovisko Komise jakožto orgánu zabývající se etikou ve vědě a výzkumu na úrovni celé instituce.
3. Rektor může předkládat Komisi podněty zejména ohledně metodických postupů v oblastech týkajících se etiky ve vědě a výzkumu nebo jiných záležitostí spadajících do působnosti Komise.
4. V případě projektů, které představují malé nebo žádné riziko pro účastníky² (respondenty výzkumu), předkládá žadatel dle odstavce 2 jako podklad k posouzení stručný popis projektu, vzor informovaného souhlasu a dále čestné prohlášení, v němž prohlašuje splnění podmínek:
 - a) výzkum není realizován na skupinách, které by byly zranitelné (nezletilí, lidé s omezenou svéprávností a obdobné skupiny), nebo
 - b) výzkum představuje pro účastníky jen malé nebo žádné riziko, které je srovnatelné s rizikem, které představuje běžný pracovní nebo studijní den.
5. V případě projektů, které mohou představovat střední, nebo velké riziko pro účastníky, musí žadatel dle odstavce 2 doplnit navíc oproti odstavci 4:
 - a) popis postupů, které vedou ke snížení rizika pro účastníky a minimalizace negativních dopadů na účastníky, včetně postupů k odstranění následků klamání, je-li použito,
 - b) podrobný popis rozboru situace,
 - c) odůvodnění nutnosti postupů, které zvyšují riziko pro účastníky,
 - d) je-li ve výzkumu použito klamání, zdůvodnění nutnosti jeho využití a
 - e) jsou-li účastníci ze zranitelné skupin, odůvodnění nutnosti realizovat výzkum na těchto účastnících.
6. Komise při vydávání stanoviska posuzuje rovněž etické aspekty interdisciplinárního výzkumu na univerzitě, zejména v případech, kdy kombinace různých metod a přístupů vyžaduje specifické etické zajištění. Při posuzování etických aspektů výzkumných projektů bere v úvahu nejen ochranu lidských subjektů, ale také zacházení se zvířaty, geneticky modifikovanými organismy, materiály, technologiemi a systémy, včetně inovativních technologií, které mohou mít etické dopady. Posuzování zahrnuje rovněž potenciální dopady výzkumu na třetí osoby, veřejnost, životní prostředí a další subjekty,

¹ Etický kodex Univerzity Karlovy vydaný opatřením rektora č. 62/2018, Opatření rektora, kterým se zveřejňuje Etický kodex UK.

² Čl. 21 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU ze dne 26. června 2013, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu.

které se přímo na výzkumu nepodílejí, ale mohou být jeho výsledky nebo metodami ovlivněny.

Čl. 6

Zasedání a hlasování

1. Komise se schází podle potřeby, nejméně však čtyřikrát ročně.
2. Zasedání Komise svolává a řídí předseda, místopředseda, nebo předsedou pověřený člen Komise.
3. Zasedání Komise je neveřejné, nerozhodne-li ten, kdo zasedání svolal, jinak.
4. Zasedání Komise se koná prezenčně nebo distančně za pomoci prostředků komunikace na dálku, které umožňují členům Komise zvukovou i obrazovou účast na zasedání v přítomném čase, nebo hybridně, tedy kombinací prezenčního a distančního způsobu zasedání u části členů Komise.
5. Komise rozhoduje usnesením. Návrh usnesení připravuje předsedou pověřený člen Komise. Komise je usnášeníschopná, pokud se hlasování o předloženém projektu účastní nadpoloviční většina všech členů Komise. Komise rozhoduje prostou většinou přítomných členů. Členové Komise mohou hlasovat i mimo zasedání komise (dále jen „per rollam“). V takovém případě je rozhodnutí přijato, pokud se pro jeho přijetí vysloví nadpoloviční většina všech členů Komise.
6. V případě hlasování per rollam předseda nebo místopředseda zašle ostatním členům Komise materiály e-mailem a členové Komise mají 10 dnů na to, aby se s těmito materiály seznámili a vznesli své připomínky a námitky.
7. Poté, kdy se k materiálu vyjádří všichni členové Komise, nejpozději však po uplynutí lhůty pro vyjádření dle předchozího odstavce, mají členové Komise 10 dnů na to, aby se seznámili s připomínkami a námitkami ostatních členů Komise a provedli hlasování.
8. Zápis o tomto hlasování provede předsedou pověřený zaměstnanec rektorátu.
9. Jednání se nemůže účastnit člen Komise, který je v souvislosti s projednávaným návrhem ve střetu zájmů nebo panují pochybnosti o jeho podjatosti. Každý člen Komise je povinen oznámit předsedovi Komise skutečnost, která by mohla vést ke střetu zájmů, a to bezodkladně po seznámení se s projednávaným materiálem. O tom, zda se jedná o střet zájmů, rozhodne předseda Komise; v případě pochybností předseda Komise člena Komise z projednávání případu vyloučí. O vyloučení člena z důvodu střetu zájmů se učiní záznam v zápisu z jednání. Je-li pochybnost o podjatosti nebo střetu zájmů předsedy Komise, oznámí tuto skutečnost rektorovi a nebude se podílet na rozhodování v dané věci.
10. V případě negativního stanoviska k projednávané žádosti nebo podnětu je třeba takový postup odůvodnit.
11. Zápis o jednání Komise pořizuje pověřený zaměstnanec rektorátu. Tento zápis jakož i projednávané materiály nebo materiály předkládané součástmi univerzity a stanoviska k nim se evidují ve spisové službě univerzity a nejsou veřejné. Přestože zápisy z jednání Komise nejsou veřejné, závěry Komise, které mají obecný dopad nebo obsahují doporučení k budoucí praxi, budou komunikovány formou aktualizovaných metodických pokynů nebo jiných vhodných dokumentů. Tyto materiály budou zveřejněny prostřednictvím univerzitních informačních kanálů tak, aby byly přístupné relevantním subjektům.

Čl. 7

Řešení konfliktu

1. V případě, že žadatel nesouhlasí se stanoviskem komise součásti univerzity dle článku 5 odst. 1, může požádat o přezkum Komisi. Žádost o přezkum musí být podána do 30 dnů od doručení stanoviska fakultní komise.
2. Komise rozhoduje o žádosti o přezkum pouze na základě předložených materiálů a relevantních skutečností. Rozhodnutí Komise o přezkumu je konečné. Možnost opakovaného podání žádosti o přezkum není povolena.
3. Předseda Komise zajistí, aby o těchto pravidlech byli žadatelé předem informováni prostřednictvím příslušné dokumentace a informačních kanálů.

Čl. 8

Přechodná ustanovení

1. Etická komise univerzity zašle rektorovi návrh na jmenování člena Komise do 3 měsíců ode dne účinnosti tohoto opatření rektora.
2. Rektor jmenuje členy Komise do 6 měsíců ode dne účinnosti tohoto opatření rektora.

Čl. 9

Zrušovací ustanovení

Zrušují se:

- a) opatření rektora č. 74/2017, Statut Komise pro etiku ve výzkumu Univerzity Karlovy,
- b) opatření rektora č. 40/2018, Jednací řád Komise pro etiku ve výzkumu Univerzity Karlovy.

Čl. 10

Závěrečná ustanovení

Toto opatření rektora nabývá platnosti dnem jeho podpisu a účinnosti dnem 1. července 2025.

V Praze dne 22. května 2025

prof. MUDr. Milena Králíčková, Ph.D.